

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Кузнецова Н., к.е.н., Черкаський державний бізнес-коледж

Китай сьогодні є однією з потужних у своєму розвитку країн світу, що демонструє рекордні темпи зростання економіки за останнє десятиліття. Навіть у кризові для світу 2008-2009 роки, економіка Китаю чи не єдина у світі відображала приріст (на 8,7% у 2009 році), завдяки значним інвестиціям в економічний розвиток (близько 14% від ВВП країни у 2009 році) та збільшенню обсягів державного кредитування, приріст якого у 2009 році склав 32% [1]. Тому дослідження економічного та людського розвитку Китайської Народної Республіки залишається актуальним науковим завданням.

Особливості економічного та людського розвитку Китайської Народної Республіки досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема відмітимо роботи таких вчених як Зуєв І. [1] та Ху НеоЛіанг [3].

Метою дослідження є особливості економічного та людського розвитку Китайської Народної Республіки.

За останніх 40 років економічного розвитку Китай став другою за величиною економікою у світі. Таке рекордне зростання економіки було досягнуте в основному за рахунок значних капітальних вкладень в розвиток інфраструктури, будівництво заводів, фабрик і житла. Все це зумовило значні обсяги торгового профіциту китайської продукції, на яку останнім часом спостерігається зменшення споживчого попиту у світі. Дана ситуація спонукає уряд Китайської Народної Республіки (КНР) здійснювати структурну переорієнтацію національної економіки з виробництва на сферу послуг, де основна роль належить людському капіталу. Проте, основною проблемою такої переорієнтації аналітики вважають притаманну китайцям фінансову ощадливість. Біля 30 – 35% своїх доходів працюючі китайці заощаджують, чим зумовлюють проблему появи надлишку виробничих потужностей, зменшення обсягів експорту, а відповідно, і доходів від експорту китайської продукції.

Загальновідомо, що за чисельністю населення Китай займає перше місце у світі, де проживає більше 1,3 млрд осіб. За рахунок нерівномірності густоти населення та його значної кількості, вартість робочої сили в країні була однією з найнижчих у світі, що забезпечило їй одну із переваг на міжнародному ринку праці. За рахунок саме цього фактора КНР, значна кількість найбільших транснаціональних корпорацій перенесли свої виробництва в цю країну, досягаючи високих показників власного розвитку при низьких витратах на робочу силу. Внаслідок цього значно зріс рівень зайнятості серед китайського населення та рівень їх доходів. Проте, внаслідок державної політики в галузі

дітинародження («одна сім'я – одна дитина»), обмеження соціальних прав відбувся ріст рівня урбанізації населення, що зумовило значний відтік сільських мешканців у міста, а також зросла як внутрішня, так і зовнішня міграція населення Китаю. Активізація механічного руху населення країни, а також зростання рівня освіченості мігрантів зумовили підвищення вартості робочої сили. І сьогодні Китай уже не є «фабрикою» дешевої робочої сили для всього світу. Крім факторів руху населення, для цієї країни також характерним є процес старіння нації, що являє собою загрозу формування якісного кадрового потенціалу в КНР у майбутньому.

Загалом, не дивлячись на значний обсяг людського капіталу та достатньо високі темпи економічного зростання, низьким залишається показник продуктивності праці китайських працівників, який за своїм значенням складає лише 12% від аналогічного показника у США.

Проте, враховуючи необхідність структурної перебудови економіки, китайський уряд сьогодні робить значну ставку на людський капітал. Реалізація різноманітних державних соціальних програм, спрямованих на підвищення рівня освіченості китайського населення, вирівнювання нерівномірності основних індикаторів соціального розвитку населення в регіонах, активізацію громадської діяльності – все це зумовило значний прогрес у політиці розвитку людського капіталу.

Так, за індексом розвитку людського капіталу, який враховує рівень освіти в країні, професійної підготовки, працевлаштування та зайнятості, тривалості життя тощо, КНР у 1980 році була у групі країн з низьким рівнем даного показника. Уже після 1995 року країна досягла середнього рівня, а з 2011 року позиціонує себе у групі країн з високим рівнем розвитку людського капіталу. Якщо у 2014 році Китай у рейтингу країн за даним показником займав 90 місце з 188 країн, то уже у 2016 році – 71 позицію серед 130 країн світу. Зокрема, китайці всьому світу демонструють унікальність своєї соціальної політики, основним принципом якої є «всеосяжність» всіма верствами населення соціальних гарантій та прав.

Проте є і певні проблеми соціального характеру, які гальмують людський розвиток. Так, у показниках людського розвитку Китаю спостерігається значна нерівність за регіонами. Великий розрив у доходах населення впливає на можливість доступу незначної частки населення до послуг охорони здоров'я і освіти. Тривалість життя в різних регіонах коливається в межах 80,26 років в Шанхаї та 68,17 років у Тибеті при середньому показнику у країні 74,8 року (2010 рік) [2]. За показниками рівня охоплення середньою освітою теж спостерігається нерівномірність за регіонами: у Цинхаї – 72%, Гуйчжоу – 68% при середньому по країні – 86% [2].

Необхідно відмітити, що проведення урядом КНР ефективної соціальної політики дало можливість за останні 32 роки (з 1978 по 2010 роки) ліквідувати проблему бідності для 660 млн. населення та знизити рівень неграмотності серед молоді та людей середнього віку до 1,08% [3].

За останні роки загальний людський розвиток Китаю значно прогресував у сфері освіти, охорони здоров'я, участі громадян у громадській діяльності але залишаються ще не вирішеними проблеми:

- 1) суттєве економічне зростання відбулося при відносно обмежених змінах у соціальному прогресі;
- 2) для більшості населення є ще значні обмеження для досягнення високого рівня людського розвитку.

Загалом, уряд КНР і надалі здійснюватиме заходи з реалізації соціальної політики за принципом її «всеосяжності» з метою ширшого охоплення нею всіх членів суспільства, в т. ч. соціально менш захищених та груп населення з низькими і середніми доходами.

Література

1. Зуєв І. Перспективи світового лідерства економіки Китаю. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache%3Ahttp%3A%2F%2Fwww.ufin.com.ua%2Fanalit_mat%2Fdrn%2F111.htm&gws_rd=cr&dcr=0&ei=MputWbWwM-nv6QSJyYeYAg.
2. China National Human Development Report 2016. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://issuu.com/undp-china/docs/undp-ch-_nhdr_2016_en.
3. Xu HaoLiang, Opening Speech at the Launch of 2016 China National Human Development Report. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cn.undp.org/content/china/en/home/presscenter/speeches/2016/08/22/opening-speech-at-the-launch-of-2016-china-national-human-development-report.html>.